

of Sciences of Azerbaijan (Baku, Azerbaijan), E-mail: visnukDNU@i.ua

Development of ethic norms of preschool children.

Abstract. *This article discusses the issues of ethics and studies first ethical teachings. Indicating they were ten postulates Moses 1,500 years ago BC. Iran ethical dogmas were widespread during the period of Achaemenid Shah of Iran – Dariush. According to the decree, the society had to comply with the following ethical norms such as gender equality, remuneration, the right to family, respect for the rights of mothers and at the same time took into account the human genetic code. Scientists are unanimous in ethics that ethics - that the way to achieve happiness.*

Keywords: *postulates, ethics, genetic, ethical properties, mentors, norm of behavior, ethical worldview.*

УДК (091) : 17.026

Ляднева А. В.,
аспірантка кафедри філософії
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(Київ, Україна), E-mail: rahere@mail.ru

ЗМІНИ ЦІННІСНОЇ ПАРАДИГМИ БЛАГОДІЙНОСТІ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ «СУСПІЛЬСТВА АКТИВНОЇ УЧАСТІ»

Анотація. *В межах проблематики, здійснено фрагментарну спробу проаналізувати основні філософські ідеї благодіяння в умовах історичної трансформації ціннісної парадигми благодіяльності. Тезисно представлено огляд особливостей філософського осмислення проблеми благодійності у руслі класичної та постмодерної філософії. На основі здійсненого філософського аналізу показано вектор інтенцій зміни ціннісних дороговказів при переході суспільства із моделі «держави загального добробуту» (welfare state) до моделі «суспільства активної участі» (participation society).*

Ключові слова: *благодійність, цінності, ціннісна парадигма благодійності, принципи самоорієнтованого блага, принцип взаємоорієнтованого блага.*

Постановка проблеми. Глобалізація є проявом загальної закономірності розвитку людства, пов'язаної з необхідністю забезпечення адекватних відповідей на виклики сучасної дійсності, заснованої на загально цивілізаційних процесах інтеграції економічних, фінансових, соціокультурних та інших сфер життєдіяльності. Дані процеси забезпечують нові можливості для розвитку всіх сфер суспільного життя, сприяють трансформації культури, способу життя людей, системи духовних цінностей. Не оминули процеси глобалізаційного розвитку світу й благодійність, трансформуючи її із локального рівня у планетарний, надаючи рис трансцендентальної атрибутивності, зближуючи культури та суспільства, посилюючи взаємозалежності основних складових життєдіяльності людства у світовому вимірі. За умов інформаційної революції, цивілізаційно-культурне розмаїття сучасного світу благодіяння об'єднує світовий соціум для вирішення споріднених проблем, що потребують соціального інвестування заради підтримки та розвитку цивілізації. Процеси глобалізації висувають нові вимоги до імплементації кожної держави у глобальний простір. Відмова країни від участі у світових процесах, загрожує глобальною ізоляцією, що провокує соціально-політичну та економічну деградацію держави.

Досліджуючи феномен благодійності з позиції її аксіологічних основ, слід звернутись до зміни її ціннісної парадигми, адже останні три тисячоліття, класики філософської думки позиціонували благодійність як універсум любові, абсолютного добра, співчуття до нужденного. Ці засади є сутністю функціонування вельми популярної з середини ХХ «держави суспільного добробуту» (welfare state), що дотримується ідеї суспільного забезпечення блага та спрямовує зусилля до встановлення соціальної рівності. Втім, процеси глобалізації, соціально-економічні,

політичні й територіальні трансформації другої половини ХХ – поч. ХХІ ст. сутнісно похитнули позиції соціальної держави. Це дало підстави філософам, науковцям, політичним діячам говорити про кризу держави добробуту. На уламках держави загального добробуту, глобалізація впевнено зводить «суспільство активної участі» (participation society), що має обмежити роздачу милостині та підвищити відповідальність громадян за власний добробут.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як же тлумачать «суспільство активної участі» сучасні філософи? Ю. Габермас розглядає подібне суспільство як сферу інтеракції і комунікації автономних індивідів, де формуються погляди, орієнтації, ідеали та цінності [1, с. 18]. Для американського вченого Ф. Фукуями «суспільство активної участі – це царина хаотично утворених соціальних структур, відокремлених від держави, які є підґрунтям демократичних політичних інституцій. Вони менш схильні до маніпуляцій державної влади, нерідко перебувають в протилежно-пропорційному співвідношенні з могутністю держави, розквітаючи мірою послаблення держави і навпаки» [15, с. 49]. Н. Розенблом головним завданням активного суспільства вважає «формування свідомості політичної дієздатності громадян, спроможних вести відкриті дискусії та схильних обговорювати проблеми з точки зору загального добра» [2, с. 18].

Сучасний філософ О. Б. Фельдман стверджує, що для функціонування благодійності за умов нового суспільного устрою, необхідна зміна усталених ціннісних дороговказів з позиції «мати», до позиції «бути» [14, с. 56]. Вчений зазначає, що у суспільстві споживання й добробуту можна купити любов, відчувати задоволення, радіти, плакати, переживати, але не за долю людей, а за придбані або не придбані речі. У такій опції інша людина також перетворюється на річ, вартість і статус якої визначається суб'єктивно. Це впливає на культуру самоідентифікації людини. Проте, долаючи стереотипи споживача-космополіта, нездатного до альтруїстичних реакцій, благодійництво продукує шлях до забезпечення буттєвої укоріненості благодійника, адже альтруїстичні вчинки потребують певної емоційної підготовки, формування у людини здатності до емпатії, що сприяє отриманню задоволення не тільки від піклування про себе, а й від піклування про інших.

Мета статті – проаналізувати зміни ціннісної парадигми благодійності у контексті розвитку «суспільства активної участі».

Виклад основного матеріалу. Зміцнюючи свої позиції у світовому глобалізаційному просторі, благодійність набуває стратегічного для суспільства значення, оскільки благодійник з пасивного надавача блага перетворюється на суб'єкта соціальної політики, його ко-партнера, що стає відповідальним за розвиток соціуму. Рівнозначної відповідальності за раціональність використання отриманого блага набуває й бенефіціарій допомоги. Маємо зазначити, що на особливу увагу заслуговує аналіз ціннісних метаморфоз благодіяння, що зумовлений мінливістю умов її реалізації, під час переходу від стану суспільства споживання до суспільства активної участі.

Щодо самого тлумачення поняття «цінності» в історії філософської думки існують певні суперечності. Як зауважує французький філософ та соціолог Е. Дюркгейм, цінності – це ідеали, «колективні уявлення», які є рушієм поведінки людини й за якими стоять реальні та діючі соціальні сили [5, с. 45]. Цінності благодіяння виконують регуляторну роль поведінки суб'єктів благодійництва, це внутрішні структури, що є змістом мотивації конкретних дій індивідів, груп, суспільства в цілому. Як наслідок, вважає О. В. Луговська, – «в цінностях відображено ставлення людини до предмета, в якому виявляється визнання чогось важливого, значущого для неї» [7, с. 602–603]. Визначаючи сутність поняття «ціннісна парадигма» поділяємо думку Т. І. Бондар, яка визначає її як певну систему цінностей, що формується у суспільстві з огляду на те, що є найбільш прийнятним у сприйнятті та розумінні людиною, що регламентує її життєві позиції та програми поведінки [3, с. 403–405].

Між тим, ціннісні орієнтації особистості формуються наоснові пануючої в суспільстві аксіологічної системи, яка зазнає змін в процесі історичного розвитку. Система цінностей визначає визнані суспільством критерії, на основі яких здійснюється контроль за діяльністю людей та їх поведінкою, з чого виходить, що система цінностей забезпечує моральний порядок, виступаючи теоретичною основою соціальної діяльності. Кожна культура створює свою систему ціннісних орієнтирів, які є своєрідним взірцем, і які визначають спрямованість вчинків людини чи усього суспільства. Природно, що суспільство, яке прагне розвиватися, потребує дороговказів. Отже, парадигмальність цінностей благодійності, їх логічна спорідненість та структуризація набувають особливої ваги на шляху її стратегічного цивілізаційного розвитку.

Відтак, зважаючи на вищезазначені аспекти цінностей благодійності, пропонується авторське визначення дефініції *цінності благодійності* – *це найважливіший елемент мотиваційної поведінки суб'єкта благодійності, що закріпленій життєвим досвідом суспільства і відмежовують значиме, істотне для даного суб'єкта від неістотного, незначущого. В той же час, найважливішою функцією цінностей благодійництва є функція регулятора зовнішньої поведінки її суб'єктів, - як благодійника, так й бенефіціарія.*

Аналізуючи ціннісну парадигму благодійності в умовах суспільства активної участі, спробуймо дослідити її як сукупність цінностей, що формує справжнього громадянина своєї держави, людину, що має визначений комплекс прав і свобод, і несе відповідальність перед суспільством за свої дії, тобто постає як самостійний і усвідомлюючий себе у цьому статусі індивідуальний член суспільства, діяльність якого скоординована ідеєю загального блага. На наш погляд, найбільш точно уявлення про ціннісну парадигму благодійності можливе за умови поділу цінностей на *особистісні*, що регламентують важливість благодіяння з позиції само орієнтованого блага як для благодійника, так й бенефіціарія, та *суспільні цінності*, що зумовлені взаємозалежними стосунками благодійника й бенефіціарія на основі принципу взаємного блага. Від так до останньої групи цінностей залучаються *цінності цивілізаційного розвитку*, що регламентують сутнісні засади й принципи розвитку всієї цивілізації й становлять основу благодійного світогляду її суб'єктів.

Відмітимо, що при здійсненні філософського аналізу цінностей само орієнтованого блага, особливий інтерес становить розгляд *цінностей самоактуалізації благодійника* саме з позиції ініціатора процесу надання соціальної допомоги. Розуміння засадничого значення самоактуалізації особистості для модерної європейської цивілізації одним з перших продемонстрував основоположник гуманістичної теорії А. Маслоу. Головною характеристикою особистості вчений вважав потяг до самоактуалізації, самовираження, до творчості та любові, в основі яких лежить гуманістична потреба нести людям добро. На противагу З. Фрейду, він стверджував, що людині не властиві вроджені інстинкти жорстокості й агресії, а навпаки, – в них закладено інстинкт збереження своєї популяції, що змушує людей допомагати одне одному [8, с. 56].

Так, за А. Маслоу, стрижень особистості утворюють гуманістичні потреби в добрі, моральності, доброзичливості, з якими народжується людина і які вона може реалізувати за певних умов, що власне й підносить благодіяння до високого щабля шляху цивілізаційного розвитку суспільства. Попри те, що потреби в самоактуалізації задовольняються лише після задоволення фізіологічних потреб, починаючи з третього рівня благозмістовні інтенції життя благодійника змінюють свій вектор від суто егоїстичних настроїв до соціально-орієнтованих, а з рештою – альтруїстичних.

Наступну групу соціовітальних інтенцій для індивіда складають потреби соціальної та індивідуальної приналежності і любові, що спонукають індивіда до встановлення прихильних відносин у своїй родині або в групі. Групова приналежність

стає місією для людини, а почуття самотності, суспільного відчуження, відсутності дружби і знедоленості стають важким психологічним та соціальним тягарем. Відповідно до цього, благодійність стає інструментом соціальної інклюзії благодійника до простору, де він набуває *цінності соціальної приналежності*. Це виявляється у необхідності здійснення піклування про інших та відчуття власної «соціальної важливості». В підтвердження цього, група російських філософів (В. С. Соловйов, М. А. Бердяєв, П. Флоренський, С. М. Булгаков) зазначає, що «допомога» у свідомості людей перш за все асоціюється із підтримкою, піклуванням, співучастю, співчуттям та розумінням того, що є необхідними як Іншому, так й самому благодійнику, незважаючи на специфіку проблеми, що вирішується. До того ж, сучасний розвиток техносфери, яка, здавалося б, здатна зробити індивіда посправжньому самодостатнім, насправді, із ще більшою виразністю демонструє потребу людини в Іншому. Як бачимо, стає очевидною вразливість людини в світі, що надає позиції рефлексивного альтруїзму актуальності і виправданості не тільки з точки зору історичного досвіду, але і в контексті глибинного, онтологічного бачення місця людини в світі [10, с. 453].

Ще однією з особливостей аксіологічної парадигми благодійності, що позиціонується у контексті розвитку суспільства активної участі, є *цінності свободи* бенефіціарія як отримувача благодійної допомоги, адже тільки від його волі залежатиме можливість прийняття благодійного дару. Це дозволяє частково аналізувати цінності свободи вибору бенефіціарія в рамках теорій неакадемічної філософії об'єктивізму, засновницею якою вважається американська письменниця й філософ українського походження Айн Ренд, світоглядні концепти якої найбільш яскраво викладені у філософському романі «Атлант розправив плечі». На думку Айн Ренд, «піднявши питання допомоги іншим людям до рівня центральної та першочергової проблеми етики, альтруїзм знищив ідею будь-якої природної доброї волі людини» [11, с. 53]. Вона вважає, що дійсно розумна, раціональна людина ніколи не сприйме альтруїстичні настанови як *за головні* у своєму житті.

На відміну від філософських поглядів Ф. Ніцше, на ідеї якого спирається американська письменниця, Айн Ренд не дотримується однозначного поділу на мораль обраних та мораль рабів, проте в її тлумаченні з'являються люди, які керуючись законами логіки й розуму, стають рушієм прогресу. Але є і інші люди, які живуть, керуючись християнською мораллю. «Моралі рабів Ніцше протиставляє мораль аристократів. Сказати «так» самому собі – у цьому тріумф аристократичної моралі, у той час як раб звик говорити «так» іншому, але не самому собі» [11, с. 265]. Айн Ренд вважає, що люди, які є розумними егоїстами, які живуть тільки своїм розумом і глуздом, керуючись законами класичної логіки, і зневажають альтруїзм як найбільше зло нашого часу, і є ідеальними людьми в концепції об'єктивізму. У своєму ставленні до християнського альтруїзму Айн Ренд певною мірою зневажливо сприймає і благодійництво. Але, незважаючи на це, вона вважає, що об'єктивізм має право на існування в контексті реалізації свободи вибору бенефіціарія.

Наступною важливою цінністю благодійництва, що заснована на екзистенціальних почуттях страху не тільки щодо інших людей, а й щодо себе особисто є почуття *соціального сорому*. Так Ж.-П. Сартр вважав, що сором є рушієм розвитку особистості, її соціальної поведінки. Переживаючи почуття сорому, людина прагне перейти до нового свого стану, подолавши принизливу нужденність [13, с. 264]. Отже, міркування Ж.-П.Сартра, дають підстави пов'язувати ціннісні орієнтації бенефіціарія із здатністю людини взяти повну відповідальність за обставини свого життя

Порушуючи тематику відповідальності у ієрархічній структурі благодійності, варто відразу її детермінувати цінностями взаємного блага, що є елементом детермінації суспільних цінностей, адже *цінності соціальної відповідальності* є взаємообумовленими як з боку благодійника, так із боку бенефіціарія. Ґрунтовний

філософсько-методологічний аналіз основ благодіяння породжує надію на можливість осмислення феномену моральної відповідальності за доби становлення різних вимірів благодійності, та їх розвитку. При цьому найголовнішим є усвідомлення наслідків, які вона здійснює у сферах соціального буття людини.

Як зазначає сучасний дослідник етики благодійності Н. Савранська, в сучасній благодійності моральна відповідальність набуває дещо асиметричних рис. Благодійник несе відповідальність за благоотримувача, за іншу, чужу людину, натомість благоотримувач не бере на себе ніякої відповідальності за благодійника. «..Весь тягар відповідальності за наслідки благодійної діяльності лягає на благодійника. Відповідає ж благодійник перш за все і головним чином перед собою, оскільки благодійна діяльність є добровільною...» [12, с. 242].

В умовах взаємозалежності суб'єктів блага, благодійність має реалізуватись на *цінностях позитивної рефлексії*, що зумовлюються виразом вдячності не тільки щодо одержувача блага, але й щодо благодіяча. Рефлексії у формі вдячності зміцнюють відносини, сприяють задоволенню партнерів благодійництва від спілкування, оскільки, як зазначає сучасний дослідник Н. Ламберт, «коли ви висловлюєте подяку комусь, ви зосереджені на сентенціях добра, що людина зробила для вас...» [6, с. 103–107]. Спираючись на супротивне, Х.Ортега-і-Гассет відзначає дві основні риси «масової людини»: постійне зростання життєвих потреб та вроджену невдячність, що в цілому нагадує образ розбещеної дитини, яка живе емоціями і ілюзіями. «Чим довше існуєш, – з гіркотою пише іспанський філософ, – тим тяжче переконання, що для більшості недосягне жодне зусилля, крім вимушеної реакції на зовнішню необхідність» [9, с. 149]. Саме тому благодійність, що побудована на цінностях вдячності та взаємоповаги здатна абсорбувати негативний споживацький ефект благодіяння, акцентуючи увагу її суб'єктів безпосередньо на питаннях взаємного цивілізаційного блага.

Суттєвим індикатором раціональності благодіяння є її орієнтації на *цінності індивідуальності блага*, що регламентує допомогу не з позиції наявних для благодійника ресурсів, а з позиції характеру потреби бенефіціанта та його прилежності до певної категоріальної групи нужденних. Основними аргументами на користь індивідуальності блага є принцип ефективності надання допомоги для благодійника та принциповість якості отриманого блага для бенефіціарія. Така модель соціальної адресності благодіяння має бути більш ефективною, ніж універсальна, оскільки ресурси не витрачаються на тих, хто не потребує цього, або потребує іншого, за рахунок чого не створюється надлишок ресурсів у тих, хто отримує допомогу.

В той же час, передумовою успішного функціонування благодійних моделей є встановлення *цінностей довіри* у партнерських демократичних стосунках благодійника та бенефіціарія. У цьому контексті довіра постає важливою умовою формування колективної дії суб'єктів благодійності. Довіра є водночас і її поєднуючим елементом сутнісною основою благодіяння. Ф. Фукуяма наголошує на залежності рівня довіри в суспільстві від віри в чесність інших людей, їхньої готовності прийти на допомогу, міри егоїзму. Вивчаючи економічне життя багатьох країн, Ф. Фукуяма зазначає, що «...благополуччя країни, а також її змагальницьку здатність на тлі інших країн, визначають однією універсальною культурною характеристикою – наявним у її суспільстві рівнем довіри» [15, с. 149].

Отже, довіра виникає в тому випадку, коли суспільство поділяє певний набір моральних цінностей і його члени внаслідок цього можуть покладатися на передбачувану і чесну поведінку один одного. Це зумовлює її важливість й цінність у благодіянні, адже механізми її функціонування змінюються в сучасному соціумі крізь економіко-політичні новації та соціокультурні трансформації, сприяючи синтезу соціального й особистісного в довірі, що обумовлює синергію структур та суб'єктів благодійності.

Отже, аналіз парадигми благодійності з позиції цінностей взаємних благ, демонструє закони взаємодії її суб'єктів в рамках соціального холізму. Соціальний холізм благодіяння виходить з того, що суспільство і особистість є невід'ємними одне від одного феноменами. Втім, методологія взаємоорієнтованого блага не буде репрезентативною без конституювання не суспільної, а індивідуальної природи як благодійника так й бенефіціарія, їх аксіологічних модусів, що постають об'єктами соціального атомізму. За таких умов, благодійність є результатом свідомої угоди між окремими людьми про устрій їх спільного життя, що має полегшити стосунки між ними і створити взаємну безпеку.

Варто зазначити, що актуальність самих питань безпеки, переорієнтовує нас до рівня цінностей цивілізаційного розвитку, що регламентують ідеологічні засади й принципи розвитку всієї цивілізації й становлять основу благодійного світогляду її суб'єктів. Зупинимося на тому, що цивілізаційний розвиток супроводжується виникненням і розвитком відносно самостійної, стійкої системи цінностей. У цьому сенсі цивілізаційні цінності благодійності, з одного боку, визначають і впливають на зміст її норм, з іншого – формують своєрідну мотиваційно-смыслову систему координат для її партнерів, унормовують її діяльність, пропонують суспільно прийнятні форми поведінки.

У цьому руслі поступово формується новий ціннісний каркас, в якому належне місце посідають міркування, пов'язані з необхідністю діяти за ціннісними орієнтирами не лише певної локальної спільноти, але й за *цінностями громадянина світу*. Зростає усвідомлення необхідності дотримуватися певних глобальних принципів поведінки, оскільки альтернативою може бути неконтрольоване зростання глобальних ризиків, від яких не зможе сховатися ніхто.

У цілому, сучасні принципи благодійності глобалізованого рівня зумовлюють необхідність утвердження *цінностей кооперації дій та співробітництва*, що формує поняття соціальної безпеки благодійності та унеможливує дії окремих країн чи інституцій, які б завдавали шкоди іншим учасникам благодійного процесу; *цінностей соціального апотекціонізму* та забезпеченні свободи руху ресурсів, інвестицій у напрямку найбільш потребуючих категорій; формуванні нової етики бізнесу, що ґрунтується на *цінностях соціальної відповідальності корпорацій*.

Очевидно, що постала нагальна потреба у виробленні нових підходів до функціонування благодійності суспільств, держав і міжнародного співтовариства у контексті глобалізації, що ґрунтується на істотно новій парадигмі цінностей. Як зазначає сучасний науковець, філантроп Б. Гаврилишин «...Глобальні корпоративні процеси, якими характеризується сучасна благодійність, дають можливості та енергію для зміни парадигми, для переходу до *цінностей ефективного використання ресурсів на благо людей*, замість цінностей зростання заради зростання...» [4, с. 45–54].

Поняття *цінностей кооперації* тут цілком не випадкове – воно стало однією із центральних тез як сучасної глобалізації благодійності, так й принципом зростання відповідальності кожного її суб'єкта у суспільстві нової формації. «Фактично нова парадигма була продемонстрована в Україні протягом останніх подій та болісних трансформацій. Погляньмо на волонтерські служби, які виникли на Майдані, та волонтерський рух, який зараз підтримує армію. Люди зробили це самі, без вказівки від уряду, з почуття обов'язку перед своїми співгромадянами, перед державою. Крім того, вони зробили це в кооперації, тоді як до сьогодні ми бачили лише жорстку конкуренцію людей у боротьбі за реалізацію своїх прав. Тож для утвердження нової парадигми благодійності ключовим є перехід до більш кооперативного способу взаємодії між людьми», – відзначає Б. Гаврилишин [4, с. 123–129].

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Резюмуючи, відмітимо, що у зв'язку з величезною кількістю дилем, які постали перед світовою спільнотою в цілому, та, зокрема, перед Україною у XXI

ст., виникає необхідність пошуку духовних причин та передумов сучасної кризової ситуації. Першоджерелом значного їх числа є аксіологічні апорії сучасності.

Сьогодні для суспільства важливо не просто формулювати певні моральні цінності та імперативи, але й залучити їх до повсякденної практики кожного суб'єкта благодіяння. У цьому контексті благодійність як суспільний інститут та феномен здатна стати тим комунікаційним каналом, який не пронизаний прагматизмом, жагою влади та споживацьким світоглядом (на відміну від політики), є загальнодоступним у своєму творенні (на відміну від багатьох видів мистецтва), не домінує догматично над людиною (як релігія), та, при цьому благодійність безпосередньо спрямована на людську свідомість. Але це можливо за умов здійснення трансформаційних змін ціннісної парадигми благодійності, що має бути пронизана сентенціями цінностей партнерства, кооперації, безпеки та комфортності, взаємозалежності та зацікавленості на всіх рівнях відносин благодійника, беніфіціарія та суспільства, що є тригером глобалізації

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Habermas J. *Moralbewusstsein und kommunikatives Handeln*, Frankfurt, 1983.
2. Rosenblum Nancy L. *Civil Societies: Liberalism and the Moral Uses of Pluralism* / Nancy L. Rosenblum // *Social Research*. — Vol. 61.— No. 3 (Fall 1994).— P. 540-557.
3. Бондар Т. І. Роль філософських наук у формуванні світогляду студентської молоді / Т. І. Бондар // *Гілея: науковий вісник*. — К., 2013 — Випуск 75(№8). — С. 421–423.
4. Гаврилишин Б. *Залишаюсь українцем: спогади* / Б. Гаврилишин — К.: університетське видавництво «Пульсари», 2011. — 288 с.
5. Дюркгейм Е. Уявлення індивідуальні колективні / Е. Дюркгейм // *Соціологія*. Її предмет, метод, призначення. — М., 1995. — 234 с.
6. Ламберт Й. Феноменологія, або вчення про видиме / Й. Ламберт // *Історико-філософський щорічник*. — М.: Наука, 2006. с. 105–113.
7. Луговська О. В. Специфіка формування цінностей громадянського суспільства в Україні / О. В. Луговська // *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія: [зб. наук. пр.]. — К.: НАУ, 2008. — №1(7). — С. 138–142.
8. Маслоу А. *Мотивація та особистість*: пер. с: англ. / А. Маслоу. — 3-е вид.. — СПб.; Х.: Питер, 2003. — 351 с.
9. Ортега-і-Гасет Х. *Вибрані твори*. / Х. Ортега-і-Гасет — К.: Основи, 1994. — 424 с.
10. Павліченко А. Ціннісні орієнтації у системі становлення особистості / А. Павліченко // *Психологія і суспільство*. — № 4. — 2005. — С. 98–121.
11. Ренд А. *Атлант розправив плечі* / А. Ренд — Київ: Наш Формат, 2015. — 456 с.
12. Савранська Н. О. *Етико-філософський аналіз благодійності*. — Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.07 — етика. / Н. О. Савранська — Київський національний університет імені Тараса Шевченка. — Київ, 2008.
13. Сартр Ж.-П. *Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології*. / Ж.-П. Сартр — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 855 с.
14. Фельдман О. *Альтруїзм та егоманія. Роздуми над реаліями сучасного суспільного життя* / О. Фельдман. — Харків, 2012. — 220 с.
15. Фукуяма, Ф. *Кінець історії і остання людина* / Ф. Фукуяма. — М.: АСТ: Єрмак, 2005. — 588 с.

REFERENCES:

1. Habermas J. *Moralbewusstsein und kommunikatives Handeln*, Frankfurt, 1983.
2. Rosenblum Nancy L. *Civil Societies: Liberalism and the Moral Uses of Pluralism* // *Social Research*. — Vol. 61. — No. 3 (Fall 1994). — P. 540–557.
3. Bondar T. I. *Rol filosofskykh nauk u formuvanni svitohliadu studentskoi molodi* [The role of philosophy in shaping the worldview of the student youth] // *Hileia: naukovyi visnyk*. — K., 2013. — Vypusk 75(#8); — S. 421–423.
4. Havrylyshyn B. *Zalyshaius ukraintsem: spohady* [Remain Ukrainian: memories]. — K.: universytetske vydavnytstvo «Pulsary», 2011. — 288 s.
5. Durkheim E. *Uyavleniia indivydualni kolektyvni* [Representation of individual and collective] // *Sotsiologhiia. Yii predmet, metod, pryznachennia*. — M., 1995. — 234 s.

6. Lambert Y. Fenomenolohiia, abo vchennia pro vydyme [Phenomenology, or the doctrine of the visible] // Istoryko-filosofskyi shchorichnyk. – M.: Nauka, 2006, – s. 105–113.
7. Luhovska O. V. Spetsyfika formuvannia tsinnosti hromadianskoho suspilstva v Ukraine [Specificity of formation of values of civil society in Ukraine] // Visnyk Natsionalnoho aviatorsinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia: [zb. nauk. pr.]– K.: NAU, 2008. – #1(7). – S. 138–142..
8. Maslou A. Motivatsiya i lichnost': perevod s: angl. [Motivation and personality]. – 3-e izd.. – SPb.; Kh.: Piter, 2003. – 351 s.
9. Orteha-i-Haset, Kh. Vybrani tvory [Selected works]. – K.: Osnovy, 1994. – 424 s.
10. Pavlichenko A. Tsinnisni orientatsii u systemi stanovlennia osobystosti [Value orientation in the system of formation of the personality] // Psykholohiia i suspilstvo. – # 4. – 2005. – S. 98–121.
11. Rend A. Atlant rozpravyyv plechi [Atlas Shrugged] – Kyiv: Nash Format, 2015. – 456 c.
12. Savranska N. O. Etyko-filosofskyi analiz blahodiinosti. [Ethical-philosophical analysis of charity] – Rukopys. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata filosofskykh nauk za spetsialnistiu 09.00.07 – etyka. – Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. – Kyiv, 2008
13. Sartr Zh-P. Buttia i nishcho: narys fenomenolohichnoi ontolohii [Being and nothingness: an essay on phenomenological ontology]. – K.: Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy», 2001. – 855 s.
14. Feldman O. Altruizm ta ehomania. Rozdumy nad realiiamy suchasnoho suspilnoho zhyttia. [Altruism and egomania. Reflections on the realities of modern social life] –Kharkiv, 2012. – 220 s.
15. Fukuiama F. Kinets istorii i ostannia liudyna [The end of history and the last man] – M: AST: Yermak, 2005. – 588 s.

Ляднева А. В., аспирантка кафедры философии Национального университета биоресурсов и природоиспользования Украины (Киев, Украина), E-mail: visnukdnu@i.ua

Изменения ценностной парадигмы благотворительности в контексте развития «общества активного участия».

Аннотация. В рамках проблематики, осуществлен попытка анализа основных философских идей благодетельности в условиях исторической трансформации ценностной парадигмы благотворительности. Статья посвящена определению основных философских идей благодетельности в условиях исторической трансформации ценностной парадигмы благодетельности. Тезисно представлен обзор особенностей философского осмысления проблемы благотворительности в русле классической и постмодернистской философии. На основе проведенного философского анализа показан вектор изменения ценностных указателей при переходе общества с модели «государства всеобщего благосостояния» (welfare state) к модели «общества активного участия» (participation society).

Ключевые слова: благотворительность, ценности, ценностная парадигма благотворительности, принцип самоориентованого блага, принцип взаимоориентованого блага.

Lyadneva A., postgraduate student of the Department of philosophy, National University of life and environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine), E-mail: visnukdnu@i.ua

Changes in the value paradigm of charity in the context of participation society.

Abstract. As part of the problems, the attempt of the analysis of the basic philosophical ideas of goodness in a historic transformation of the value of charity paradigm. The article is devoted to defining the basic philosophical ideas of goodness in terms of historical value Flexible paradigm of charity. Part provides an overview of features of the philosophical understanding of the problem of charity in line with classical and postmodern philosophy. On the basis of the philosophical analysis shows vector intentions of changing values guiding the transition of society model welfare state to the model of participation society. Analyzes the transformation of charity in the spectral plane between samooriyentovanyam and vzayemooriyentovanyam good at domination are essential variation observed phenomenon.

The authors attempt to find out rational and irrational component in moral goodness. A separate analysis focuses on the nature of moral charity constants from the standpoint of rational egoism and objectivism. It is shown that the process of globalization, socio-economic, political and territorial transformations of the second half of the XX–XXI century essentially shaken the

position of the welfare state, and the wreckage of the welfare state, globalization steadily reduces participation society, which should limit the distribution of alms and to increase the responsibility of citizens for their own welfare.

Proved that charity as a social institution and the phenomenon is able to become the communication channel that is not permeated with pragmatism, thirst for power and consumer ideology (as opposed to policy) is publicly available in its creation (unlike many forms of art) dominates dogmatically over man (religion), but at the same time, charity aimed at human consciousness. This social effect of charity is possible in conditions of transformational change its value paradigm that has to be permeated maxims partnership, cooperation, security and comfort, interdependence and commitment at all levels of relations benefactor; benefitsiariya and society.

Keywords: *charity, values, value paradigm of charity, the same principle-based benefits, the principle of mutual benefit oriented.*